

A magasabbnak nevezett kultúra mindenkor a kevesek kiváltsága volt, s valószínűleg marad is, holott ma már elvileg lehetne bárkié. A szellemi restség is oka lehet, hogy ez így van

dbkult

Az írásbeliség jövője

Januárban szembesülnünk kellett azzal a ténnyel, hogy már a 21. századból is eltelt egy évtized... Az újesztendő elején erről váltottunk szót Papp András íróval.

– Eltelt tíz esztendő az új századból/évezredből. Mikor vette észre, érezte először, hogy a 21. században vagyunk?

– 2000. március 18-án, de ennek nem sok köze van az ezredfordulóhoz. Ekkor vesztettem el édesanyámat. Tudtam, hogy az ő hiányával az életemben is valami más kezdődik. Egyébként úgy gondolom, hogy a megélt, személyes időnek a naptárhoz csak a mindennapi teendők szintjén van némi köze; az idő érzékelése, a múlthoz való viszony egészen speciális. S még ha vannak kitüntetett események, ünnepek, azzal, hogy nekem már jó ideje nincsenek hétvégéim és hétköznapjaim, egybefolynak az évek, gyakran az éjszakáim a nappalaim és fordítva, inkább az évszakokra próbálok jobban odafigyelni. A cseresznyefám virágzására, a nálunk költő rozsdafarkú megérkezésére, ősszel a levegőben úszó ködkutyákra... És hát az is egyfajta időegység, viszonyítási pontot jelent, ha alkotóként elkezdek, illetve befejezek valamit. Tíz év egy regényhez lehet kevés idő, máshoz meg túl sok. Már régóta nem készíték összegzést és számvetést.

– Most mégis erre kérném; mit jelentett ez a tíz naptári év az írói pályafutásában, a Debreceni Disputa kulturális folyóirat szerkesztőjeként, s a kortárs magyar irodalomra kitekintve?

– A változások felől tekintve csakugyan új világok nyíltak meg előttem a szerkesztéssel, a drámaírással és egy különös zenei műfajjal, az operával. A Disputa nagyszerű szellemi közösség, öt éve veszek részt abban a munkában, mely a város értékeit igyekszik bemutatni az olvasóknak. Az értékek, úgy gondolom, nem csupán a megragadott témákban, hanem az elkészült írások minőségében is keresendők. Öröm, ha szer-

kesztőként ilyennel találkozom. A *Kazamaták* volt az első drámám, melyet Térey Jánossal közösen írtunk, a budapesti Katona József Színház mutatta be. Rendhagyó volt ez az alkotói munka és együttlét, s nem kevésbé különös a színházi világgal való találkozás. Tavaly nyáron pedig elkészült egy librettó, melyet a fővárosban élő Fekete Gyula zeneszerző fölkérésére írtam. A premier jövőre, március 18-án, az Operaház és a Thália Színház közös produkció-

Papp András nyitotta meg január 16-án a Medgyessy Ferenc Emlékmúzeumban az Ezüst Négyszög 7. Festsze-ti Triennálé magyarországi kiállítását

jában valósul meg, és a Budapesti Tavasz Fesztivált nyitó rendezvény lesz.

– Eljutván a közeli jövőhöz, mit gondol, az évszázad második tizedében hogyan fog hatni a globalizáció a magas kultúrára, az internet az írásbeliségre – s mindez az ön munkásságára?

– Nálunk is létezik a trendkövetés, társadalmi és kulturális értelemben. Nem magyarázható minden gazdasági szükségességgel, azt hiszem, a szolgalelkűségnek is vannak fokozatai. A magasabbnak nevezett kultúra pedig mindenkor a kevesek kiváltsága volt, és valószínűleg marad is, holott ma már elvileg lehetne bárkié. A szellemi restség is oka lehet, hogy ez így van, nem fognám a globalizációra. Lehetnek egységes tőkepiacok, gyorsétermek, üzletláncok, ahol ugyanazt kapjuk meg, mint a másik városban vagy országban, ám a történelmi múlt és kultúra nem globalizálható. Aki ezt fölismeri, abban mindig marad valami szkepszis az uniformizált világ nagyszerűségével szemben. A globalizáció ellenére a trendi mögött marad valami állandó, a néplelekből fakadó, megélt és megsejtett igazság, amit maradandóan a magas kultúra ábrázol és örökít tovább különféle formában. Ebben hiszek és bízom. Mint ahogyan próbálok hinni a könyvkultúra továbbélésében az első csapások után, mely nem zúzta tönkre ezt az univerzumot. A távoli jövőben, azt hiszem, a kevés és méregdrága könyvvel szemben ott lesz az az adathordozó, melyre csaknem ingyen tölthetünk könyvtárakat. Soha nem fog megszűnni a könyv, de üzletileg nem lesz versenyképes a már ma is létező technikai újdonságokkal, melyek nem jelentenek sem nyomdai, sem terjesztési, sem raktározási nehézségeket és kiadásokat. Az én munkámra, világomra, merem remélni, mindez nagyon csekély hatással van.

Lejegyezte:
Tóth Dénes

Kész leltár

Akár önfeledten mámoros állapotban, akár csöndesen meregve léptünk is át az új évbe, akár állandósult régi gondok, akár új nehézségek kötik le immár a figyelmünket, érdemes egy pillanatra végigtekinteni, ezúttal az irodalom vonatkozásában, mit hagyunk hátra, és mit is viszünk magunkkal a 2010-es évekbe. Látszólag egyfajta összegzés szándékával került megkülönböztetett érdeklődés középpontjába az év utolsó *Alföldjének* hasábjain 160 oldalon a fiatal irodalom, ám miképp újévi fogadalmaink, úgy egy papíralapú fórum szavatolása korán professzionális szintre jutó írók, költők, kritikusok, irodalmárok számára is több annál, mint aminek látszik. Eme gesztus a számvetés, leltárkészítés ellenében épp a jövőre irányultság többletével kecsegtet, azzal, hogy kiemelkedőnek tetsző, esetenként már elismert (életkorilag nehezen körülhatárolható) fiatal alkotók mellett az általuk (is) alakított irodalmi tendenciák, súlyponteltolódások folyamatszerűségébe ugyancsak bepillanthatunk, ami pedig egy sosem rögzíthető jelenlegi állapot illúzióját leleplezve szükségképp jövőbeli alakulásokat előlegez meg.

Ez teheti különösen értékessé az *Alföld* 2009-es évfolyamának utolsó lapszámát, hiszen az ezredforduló első éveit jellemző történések, elmozdulások mikéntjét feltáró tanulmányok a líra, próza, kortárs dráma és az értekező próza területén nagy segítséget nyújtanak a számos átfedést mutató szépirodalmi blokk olvasásához, elhelyezéséhez. Utóbbi a körültekintő szerkesztésnek köszönhetően több (adott szerzőről szóló, fiatal kritikusok által írott) recenzio egészíti ki. Akárhogy is, immár kész a leltár. Rajtunk áll, mit olvasunk majd ki belőle.

Herczeg Ákos